

Çocukluk Çağı Travmaları ile Evlilik Hoşnutsuzluğu Arasındaki İlişkide Çift Uyumunun ve İkili İlişkilerde Güvenin Aracı Rolü

Melis Sena ÖMÜR
Ninti Psikoloji
onureken@beykent.edu.tr
ORCID ID: 0009-0004-8520-3946

Furkan Onur EKEN
İstanbul Beykent Üniversitesi
melis.s.omur@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-4198-2075

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.1669680

Geliş Tarihi: 03.04.2025

Revize Tarihi: 20.07.2025

Kabul Tarihi: 29.11.2025

Atf Bilgisi

Ömür, M. S. ve Eken, F. O. (2025). Bireylerde çocukluk çağı travmaları ile evlilik hoşnutsuzluğu arasındaki ilişkide çift uyumunun ve ikili ilişkilerde güvenin aracı rolü. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 976-989.

ÖZ

Çocukluk çağı travmatik deneyimleri bireylerin gelecek yaşamlarını şekillendirmede olduğu gibi evlilik yaşamlarının belirlemede de önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bu bağlamda, çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin evliliğin önemli bileşenlerinden olan ikili ilişkilerde güven ve çift uyumu üzerinden evlilik ile ilgili hoşnutsuzluğu etkileyebileceği düşünülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın temel hedefi, evli olan bireylerde çocukluk çağı travmatik deneyimleri ile evlilik hoşnutsuzluğu arasında olan ilişkide, çift uyumu ve ikili ilişkilerde güvenin aracılık rolünü incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 21-70 yaş aralığında olan, 328 kadın katılımcı ve 134 erkek katılımcı olacak şekilde toplamda 462 evli birey oluşturmaktadır. Veriler, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği, Revize Çift Uyum Ölçeği ve Çift Güven Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada, aracı değişken modellerinden seri çoklu değişken modeli (Model 6) kullanılmıştır. Bu model kapsamında, toplam etkiler, doğrudan etkiler ve dolaylı etkiler hesaplanmış ve alt ve üst güven aralığı değerleri incelenmiştir. Araştırmada SPSS 27.0 programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Seri aracılık rolü analizlerinde ise Process Macro 4.2 programı kullanılmıştır. Sonuç olarak; çocukluk çağı travmatik deneyimleri ile evlilik hoşnutsuzluğu arasındaki ilişkide ikili ilişkilerde güven ve çift uyumunun aracı rolde bulunduğu görülmüş ve aracı değişkenlerin dolaylı etkilerinin ve seri dolaylı etkilerinin anlamlı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Travmatik Deneyimler, Çift Uyum, İlişkide Güven, Evlilik Hoşnutsuzluğu.

The Mediating Role Of Dyadic Adjustment And Dyadic Trust In The Relationship Between Childhood Traumas And Marital Disaffection

ABSTRACT

Childhood traumatic experiences are seen as an important factor in shaping individuals' future lives as well as determining their marital life. In this context, it is thought that childhood traumatic experiences may affect marital satisfaction through trust in dual relationships and dyadic adjustment, which are important components of marriage. In this context, the main objective of the study is to examine the mediating role of dyadic adjustment and dyadic adjustment trust in the relationship between childhood traumatic experiences and marital dissatisfaction in married individuals. The study group consists of a total of 462 married individuals, 328 female participants and 134 male participants between the ages of 21-70. Data were collected using the Childhood Trauma Scale, Marital Dissatisfaction Scale, Revised Dyadic Adjustment Scale and Dyadic Trust Scale. In the study, the serial multivariate model (Model 6) was used from the mediating variable models. Within the scope of this model, total effects, direct effects and indirect effects were calculated and lower and upper confidence interval values were examined. In the study, analyses were conducted using the SPSS 27.0 program. In the serial mediation role analyses, Process Macro 4.2 program was used. As a result; it was seen that trust in bilateral relations and couple adjustment played a mediating role in the relationship between childhood traumatic experiences and marital dissatisfaction, and the indirect effects of the mediating variables and the serial indirect effects were found to be significant.

Keywords: Traumatic experiences, Dyadic Adjustment, Dyadic Trust, Marital Disaffection

Giriş

Travma, bireylerde ruhsal ve bedensel varlığı çeşitli biçimlerde tehdit eden, bireyleri sarsan ve yaralayan türlü deneyimleri adlandırmak adına kullanılan bir kavramdır (Kokurcan ve Özsan, 2012). Dünya Sağlık Örgütü 18 yaş altı çocuklara uygulanan kötü muamelelerin istismar ve ihmâl olduğunu bildirmektedir. İhmâl ve istismarlar çocuğun yaşamına, gelişimine, sağlığına veya onuruna yönelik eylemsel veya zarar verici olarak değerlendirilebilecek her çeşit fiziksel yahut duygusal nitelikte muameleyi, ticari ve diğer sömürleri, dolayısıyla cinsel/duygusal/fiziksel istismarı ve ihmalleri içermektedir (WHO, 2022). Van der Kolk Bessel (2003), çocukluk çağındaki travmatik yaşantıları sonucu sosyal matrisin bozulmasının hem psikolojik hem de biyolojik işlevsellik üzerinde uzun vadeli ciddi etkileri olduğunu söylemektedir ve çocukluk travmasının özellikle önemli olduğunu çünkü travma gibi kontrol dışı ve dehşet verici yaşam olaylarının, merkezi sinir sistemi ve bilişsel işlevleri henüz gelişmemiş çocuklarda, daha derin etkilerle birlikte psikopatolojiye yol açabileceğini eklemektedir. Son derece stresli ve travmatik yaşantılar sonucu bireylerde genellikle bilişsel, davranışsal, duygusal ve sosyal alanlarda olumsuz sonuçlar meydana gelmektedir (Taku, Cann, Tedeschi ve Calhoun, 2009). Fiziksel istismarın birçok tanımı bulunmaktadır ancak en genel tanımıyla fiziksel istismar, çocuğa yönelik aletli/aletsiz kaza dışı fiziksel saldırılar, silah, yabancı cisim/madde saldırıları, yakma, boğma, zehirlenme, tokatlama, yumruk atma, itme, sarsma, ısırma, düşürme, bıçaklama gibi fiziksel saldırıları içermektedir (Sedlak ve Broadhurst, 1996). Duygusal istismar; sürekli bir etkileşimle ortaya çıkan ve savunmasız bir çocuğu olumsuz etkileyerek psikolojik ve duygusal süreçlerinin zarar görmesine yol açan davranışlar olarak görülmektedir (Thompson ve Kaplan, 1996). Bu türde değerlendirilebilecek olan tutumlar, farklı açılardan çocuklar üstünde baskı yaratabilecek birey ya da bireyler tarafınca yapılmaktadır. Bu tür tutumlar, çocukların fizyolojik, duygusal veya kognitif gelişimi üstünde şu anda ya da gelecekte önemli sorunlara neden olabilme potansiyeli taşımaktadır. Yetişkin bir bireyin, henüz psikososyal gelişimini tamamlamamış bir çocuğu, cinsel uyarıcı olarak kullanması durumu, cinsel istismar olarak adlandırılmaktadır (Turla, 2002). Fiziksel ihmâl; çocuğun bakım verenleri tarafından terk edilmesi, olağan düzeyde denetlenmemesi, beslenme, giyinme gibi ihtiyaçlarının yeterince karşılanmaması ve gerektiği takdirde sağlık kontrollerinin yapılmaması olarak tanımlanabilmektedir. Çocuklukta ihmâl durumunun, istismara kıyasla on kat daha fazla görüldüğü tahmin edilmekte ve nedenlerinin, daha fazla ekonomik ve toplumsal konuları içerdiği düşünülmektedir (Kozcu, 1991). Çocukluk çağı travmalarının bireylerin yaşamı boyunca birçok farklı psikopatoloji adına risk faktörü olduğu bilinmektedir. Çocukluk çağına yaşanan ihmâl ve istismar gibi birtakım travmalar bireylerde, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde; şizofreni, bipolar, anksiyete, yeme bozukluğu antisosyal davranışlar, psikoz, depresyon ve daha birçok psikopatoloji adına risk oluşturabilmektedir (Bailey vd., 2018; Chen vd., 2024; Dereboy, Şahin Demirkapı, Şakiroğlu ve Şafak Öztürk, 2018; Etain vd., 2017; Güreşen, 2022; Loewy vd., 2019; Mandelli vd., 2015; Moulton vd., 2015; Nierop vd., 2014).

Butler (1986), kişinin partnere olan güveninin önemi yanı sıra, ilişkide güvenin karşılıklılığının da literatürde bir o kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Karşılıklı güveni önemli kılan, kişinin partnerine olan güvenin, diğer partnerin güveni üzerinde de güçlü bir etkiye sahip olmasıdır. Güven kavramı, Bowlby (1980) tarafından geliştirilen bağlanma kuramında da önemli bir yer edinmektedir. Bahsi geçen kuram, bebeklerin birincil bakım verenden (özellikle anne) algıladıkları duyarlılık ve gördükleri bakım doğrultusunda çeşitli bağlanma stilleri geliştirebildikleri yönündedir. Kurulan bağın ve etkileşimlerin kalitesi, çocukta içsel bir model oluşumuna katkı sağlamakta ve bu doğrultuda yaşamın ilerleyen evrelerindeki işleyişte hem bilişsel hem de duygusal çerçeve oluşumuna katkı sağlamaktadır (Rotenberg, 2018). Daha sonrasında güven kavramı ve bağlanma üzerine geliştirilen kuram, psikoloji araştırmalarında farklı şekillerde kavramsallaştırılmaya başlanmaktadır. Kavramsallaştırma çalışmalarından biri, birincil bakım veren ile güvenli bağ kurabilmiş çocukların, diğerlerine güvenme konusunda daha başarılı olabildiklerini ve diğerlerinin davranışları ve niyetleri hakkında daha olumlu düşünebildiklerini ortaya koymaktadır (Cohn, 1990). Bireylerin her birinin çeşitli aileler ve farklı kültürlerden geldiği göz önünde bulundurulduğunda her evli çiftin farklı senaryolara sahip olması olağan kabul edilmektedir. Çift uyumu, romantik ilişkilerde ya da evlilik ilişkisinde partnerler arası ilişkiyi niteliksel olarak ifade etmektedir. İlişkilerin memnuniyet, sevgi, uzlaşım gibi farklı yönleri vardır ve çift uyumu bu faktörleri kapsamaktadır (Spanier, 1976). Çiftler

arası uyumu etkileyen birçok faktör olduğu düşünülmektedir ve birtakım araştırmalar, teorileri kanıtlar niteliktedir. Ailenin geliri, evlilik süresi, partnerlerin cinsiyetleri ve bakış açıları, çiftlerin fiziksel sağlığı, yaşamsal stresleri, duygusal iyi oluş düzeyleri, ailesel problemleri ve aile içi yaşamsal memnuniyetleri bahsi geçen faktörlerden bazılarıdır (Wilson, Larson, McCulloch ve Stone, 1997). Toplumlar adına bu denli önem taşıyan yapının, önemli değişkenlerinden kabul edilen evlilik uyumu, çiftlerin yaşam paylaşımı, kişilik özelliklerinin uyumu ve birbirlerinden etkilenebilirlikleri gibi çeşitli konularla bağlantılı olduğu görülmektedir (Kansız ve Arkar, 2011). Çiftlerin iletişim birliklerinin, baş etme becerilerinin işlevselliğinin, ilişki içerisindeki esnekliklerinin ve birbirlerine olan bağlılıklarının uyum ile daha ilişkili olduğu görülmektedir (Rhoden, 2003). Evlilikte uyum ve doyumun var olmaması ya da azalması, boşanmaların en önemli nedenlerinden biri sayılmaktadır. Bunun yanı sıra doyum ve uyumu azaltan, ilişkide şiddeti artıran en önemli problem ise çiftlerin birbirleriyle yaşadıkları iletişim sorunlarıdır (Eskin, 2012). Kayser (1993), evlilik hoşnutsuzluğu kavramını evlilikte çiftler arası bağların duygusal anlamda kopması, partnerin her tür duygusuna yönelik yabancılaşma ve kayıtsızlık, karşılıklı ilginin azalması ve çiftlerin, birbirlerine olan sevgilerini kaybetmesi olarak tanımlamaktadır.

Çocukluk çağı travmaları bireylerde çeşitli şekillerde görülebilmekte ve ruh sağlığını son derece olumsuz etkileyebilmektedir. Bunun yanı sıra bahsi geçen olumsuz etkiler bireylerin yetişkinlik dönemine kadar uzanabilmektedir. Evlilik ise bireylerin yaşam boyunca aldıkları önemli kararlardan biri sayılmaktadır ve evlilik ilişkisini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bireylerin kalıtsal özellikleri ve çevresel koşullardan etkilenme biçimlerinin yanı sıra çocuklukta travmatik yaşantılarının da ilişki sürdürmede önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir. Çocukluk çağı travmaları, özellikle de travma faili çocuğun yakın çevresinden ya da aile fertlerinden biriye, bireylerde; dünyaya, insanlara ve çevreye karşı güven duygusunu ve uyumu sarsarak bir ilişki sürdürmeyi zorlaştırmaktadır. Bu durum ise çocukluk çağı travmatik yaşantılarının etkisini daha da önemli kılmaktadır. Uyum ve güven kavramları bir ilişkiyi başlatma ve sürdürme kısmında büyük bir önem taşımaktadır ve ilişki bu kavramlardan bağımsız düşünülememektedir. Bu doğrultuda, mevcut araştırmanın temel araştırma sorusunu, 'Evli olan bireylerde çocukluk çağında yaşanan travmatik deneyimler ile evlilik hoşnutsuzluğu arasında olan ilişkide çift uyumunun ve ikili ilişkilerde güvenin aracı rolü var mıdır?' ifadesi oluşturmaktadır

Yöntem

Bu bölümde çalışmada kullanılan model, çalışma grubuna, araştırmada kullanılan ölçekler ve verilerin analiz sürecinde kullanılan yöntemlere yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada, seri çoklu aracı değişken modeli kullanılmıştır. Bu modelde bağımsız değişkenin (çocukluk çağı travmaları), bağımlı değişken (evlilik hoşnutsuzluğu) üzerindeki toplam etkisi, doğrudan etkisi ve dolaylı etkisi olmak üzere farklı bileşenlere ayrılmaktadır. Bu modelin kullanıldığı bir araştırmadaki bağımsız değişkenin birinci aracı değişkenle, birinci aracı değişkenin de ikinci aracı değişkenle ilişkili olduğu ve böylece bağımlı değişkenin nihai olarak sonuçlandığı bir süreci modellemektir (Hayes, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de yaşayan, 21-70 yaş aralığında, 462 evli birey oluşturmaktadır. Çalışma grubu kolayda örnekleme ile oluşturulmuştur (Erkuş, 2017). Katılımcıların %71’i (328) kadın, %29’u (134) erkektir. %22.5’i (104) 18-30 yaş aralığında, %45’i (208) 31-45 yaş aralığında, %32.5’i (150) ise 45 yaş üzeri yaş aralığındadır. %4,1’inin (19) eğitim düzeyi ilköğretim-ortaokul, %14.9’unun (69) lise, %56.9’unun (263) ön lisans-lisans, %24’ünün (111) ise lisansüstüdür.

Ölçüm Araçları

Araştırmada Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, İkili İlişkiler Güven Ölçeği, Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği, Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği kullanılmıştır.

Sosyo-Demografik Form

İçerisinde, evlilik şekli, yaş, evli kalma süresi, cinsiyet, sahip olunan çocuk sayısı, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi ve psikolojik destek alma durumuna yönelik sorular bulunmaktadır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Bernstein vd. (1994) tarafınca, 20 yaş öncesi istismar deneyimleri ve ihmal deneyimlerinin değerlendirilmesi adına ortaya konulmuştur. Sonrasında ölçek Şar vd. (2020) tarafından gözden geçirilerek 33 maddelik formuyla yeniden oluşturulmuştur. Ölçeğin 6 alt ölçeği (fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar, aşırı koruma-kontrol) bulunmaktadır. Oluşturulan bu 5 düzeyli likert tipi ölçek maddeleri 1'den (hiçbir zaman) 5'e (çok sık) katılımcılar tarafından puanlanmaktadır. Ölçeğin güvenirlik düzeyi .87 olarak bulunmuştur (Şar vd., 2020). Toplam puanın artması çocukluk çağı travmalarının yoğunluğuna işaret etmektedir.

Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği

Kayser (1996) tarafınca geliştirilmiş olan bir ölçme aracıdır. Toplam 21 madde ve tek boyuttan oluşan ölçekteki her madde, 1'den (doğru değil) 4'e (çok doğru) likert tipi değerlendirme ile katılımcı tarafından puanlanır. Ölçekten alınan toplam puan 21-84 arasında değişim gösterebilmekte olup maddelerden alınan puanların toplamıyla elde edilmektedir. Türkçe uyarlaması Çelik (2013) tarafından yapılmıştır. Geçerlilik çalışmalarında yapısal geçerlilik analizi yapılan ve uyum geçerliği incelenen ölçeğin uyum indekslerinin uygun olduğu görülmektedir. Ölçeğin güvenirlik düzeyi .89 olarak hesaplanmıştır. Toplam puanın yükselmesi evlilikten duyulan hoşnutsuzluğun yüksekliğine işaret etmektedir.

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Busby vd. (1995) tarafından 14 madde ve 3 alt boyutta (uzlaşım, görüş birliği ve doyum) düzenlenmiştir. 5 düzeyli likert biçimindeki ölçekteki maddeler 1 (Hiçbir zaman) ile 5 (Çoğu zaman) arasında katılımcı tarafından yanıtlanmaktadır. Türkçe çevirisi yapılarak Gündoğdu (2007) tarafından yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmıştır ayrıca Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) tarafından geçerlilik güvenirlik çalışmalarıyla Türk kültürüne uyarlanmıştır. Ölçeğin güvenirlik değeri .88 düzeyinde hesaplanmıştır. Ölçekten elde edilebilecek toplam puan 14-70 arasında değişmektedir. Toplam puandaki artışlar ilişkideki uyumun arttığına işaret etmektedir.

İkili İlişkilerde Güven Ölçeği:

Ölçek, Larzelere ve Huston (1980) tarafından evlilik ve romantik ilişkilerde güven durumunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu 8 maddeden oluşmaktadır. Geliştirilen 7'li likert tipi ölçekteki her madde 1'den (Asla) 7'ye (Her zaman) katılımcı tarafından puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 7-49 arasında değişmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları Çetinkaya vd. (2008) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğine ilişkin elde edilen sonuçlar, orijinal formdaki yapıyı desteklemektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda orijinal formdaki 6. madde ölçekten çıkarılmış ve 7 maddelik tek boyutlu yeni form oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçeğin güvenirlik düzeyi .89 olarak bulunmuştur. Toplam puanlardaki artış ilişkilerdeki güvenin de yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada gerçekleştirilmiş olan analizler SPSS 27 yazılımı aracılığıyla yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi ile incelenmiştir. Aracılık rolünü incelemek amacıyla ise Process Macro 4.2 programı tercih edilmiştir. Bu aşamada, aracı değişkenin analizi için %95 güven aralığı seçilmiş ve "Bootstrap" yöntemi benimsenmiştir. Bootstrap yöntemi, araştırma verilerinden rastgele alt örnekler yaratılarak aracı modelin oluşturulan örnekler üzerinde test edilmesini ve sonuçların daha geniş örneklem gruplarıyla karşılaştırılmasını olanaklı kılmaktadır (Preacher ve Hayes, 2008).

Araştırma Etiği

Araştırma, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulundan alınmış olan E-45778635-050.99-156044 sayılı etik kurul izni ile başlanmıştır. Bununla birlikte, katılımcıların araştırma öncesinde gönüllü katılımlarına ilişkin onamları alınmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler için gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde betimsel verilere yönelik bulgular sunulmuştur. Ertesinde korelasyon analizleri ve aracılık analizleri ile ilgili bulgulara ve ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

Tablo 1.
Betimsel İstatistikler

	$\bar{x}$	Ss	Bask.	Çarpk.	(α)
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	47.25	14.29	0.42	1.00	.91
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği	52.95	10.29	0.91	-0.96	.89
İkili İlişkiler Güven Ölçeği	39.83	9.70	0.85	-1.25	.90
Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği	35.11	14.30	1.01	1.30	.95

Araştırmada yer alan ölçeklere yönelik ortalama ile standart sapma değerleri, çarpıklık ve basıklık değerleri ile güvenilirlik katsayıları Tablo 1’de verilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde, normal dağılım varsayımının karşılandığı ve ölçeklerden elde edilen Cronbach’s alfa katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 2.
Ölçüm Araçları Arası İlişkiler

	1	2	3	4
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ⁽¹⁾	1			
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği ⁽²⁾	-.26**	1		
İkili İlişkiler Güven Ölçeği ⁽³⁾	-.13**	.66**	1	
Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği ⁽⁴⁾	.23**	-.80**	-.71**	1

** $p < .01$; Pearson Korelasyon Analizi

Tablo 2’de yer alan sonuçlar incelendiğinde, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği ($r = -.26$, $p < .01$), İkili İlişkiler Güven Ölçeği ($r = -.13$, $p < .01$) ve Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği ($r = .23$, $p < .01$) arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği ile İkili İlişkiler Güven Ölçeği ($r = .66$, $p < .01$), ve Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği ($r = -.80$, $p < .01$) arasında İkili İlişkiler Güven Ölçeği ile Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği arasında da anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = -.71$, $p < .01$).

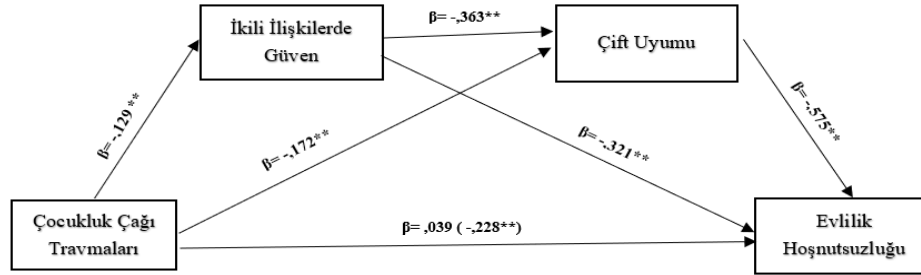
Tablo 3

Çocukluk Çağı Travmaları ile Evlilik Hoşnutsuzluğu İlişkisinde İkili İlişkilerde Güven ve Çift Uyumunun Aracı Rolü

Model	%95 [GA]			
	β	p	Alt	Üst
Toplam Etki	.228	.001***	.139	.317
Doğrudan Etki	.039	.282	-.895	.703
Toplam Dolaylı Etki	.188	-	.117	.258
Dolaylı Etki (İkili İlişkilerde Güven)	.041	-	.011	.076
Dolaylı Etki (Çift Uyum)	.099	-	.057	.146
İkili Dolaylı Etki (İkili İlişkilerde Güven ve Çift Uyum)	.047	-	.013	.080

Model: N = 462; R² = .695; F = 348.238; p: .001

Şekil 1’de, çocukluk çağı travmaları ile evlilik hoşnutsuzluğu arasındaki ilişkide ikili ilişkilerde güven ve çift uyumunun aracılık rolünün değerlendirilmesine yönelik ARACI model verilmiştir. Tablo 3’te ise doğrudan, dolaylı ve toplam etkilere ilişkin standardize regresyon katsayıları sunulmuştur.

Şekil 1. Çocukluk Çağı Travmaları ile Evlilik Hoşnutsuzluğu İlişkisinde İkili İlişkilerde Güven ve Çift Uyumunun Aracı Rolüne İlişkin Grafik

Çocukluk çağı travmatik deneyimlerinin evlilik hoşnutsuzluğu üzerinde olan toplam etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta = .228$; [.139: .317]). Ardından, çocukluk çağı travmalarının evlilik hoşnutsuzluğu üzerindeki etkisinde ikili ilişkilerde güven ve çift uyumu değişkenleri modele eklenerek analizler gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda, çocukluk çağı travmalarının evlilik hoşnutsuzluğu üzerindeki doğrudan etkisinin anlamsız hale geldiği saptanmıştır ($\beta = .039$; [-.895 : .703]). Dolaylı etkiler incelendiğinde, çocukluk çağı travmalarının evlilik hoşnutsuzluğu üzerindeki ikili ilişkilerde güven üzerindeki aracı etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($\beta = .041$; [.011: .046]). Ayrıca, çocukluk çağı travmalarının evlilik hoşnutsuzluğu üzerindeki çift uyumu üzerinden olan aracı etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta = .099$; [.057: .146]). Ayrıca, çocukluk çağı travmalarının evlilik hoşnutsuzluğu üzerindeki ikili ilişkilerde güven ve çift uyumu üzerinden olan ortak aracı etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($\beta = .047$; [.013: .080]).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada, çocukluk çağı travmaları ile evlilik hoşnutsuzluğu arasındaki ilişkide çift uyumunun ve ikili ilişkilerde güvenin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları, çocukluk çağı travmatik deneyimleri, ikili ilişkilerde güven, çift uyumu ve evlilik hoşnutsuzluğu arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ve çocukluk çağı travmaları ile evlilik hoşnutsuzluğu arasındaki ilişkide çift uyumunun ve ikili ilişkilerde güvenin aracı rolünün bulunduğunu göstermiştir.

Çocukluk çağı travmatik deneyimleri ile evlilik hoşnutsuzluğu arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmektedir. Literatürde konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, travmatik yaşantılar arttıkça evlilik doyumunun azaldığı yönünde bulgular elde edildiği görülmektedir (Muşdal Çelebi ve Polat, 2019). Gülgör (2018) çocukluk çağı travmalarının evlilik uyumu ile negatif yönlü ilişkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, evli bireylerde artan çocukluk çağı travmalarının, daha düşük evlilik uyumu ve evlilik doyumu ile ilişkili olduğu görülmektedir (Canbolat, 2023; Gedik Özlü, 2022). Liu, Wang, Lu ve Shi (2018) çocukluk çağı travmaları ile evlilik memnuniyeti arasındaki ilişkiye yönelik yaptıkları bir çalışmada ise özellikle duygusal istismar evlilik memnuniyetiyle ilişkili bulunmuştur. Whisman (2006) yine yapmış olduğu benzer bir çalışmada çocukluk çağı travma türlerinin evlilik memnuniyeti ile negatif yönlü ilişkisini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra çocukluk çağı travmalarının evli bireylerde neden olduğu düşük iletişim kalitesi, duygusal soğukluk ve çatışma artışı; evlilikten duyulan hoşnutsuzluk, düşük doyum ve uyum ile ilişkili olan diğer etkenler olabilmektedir (Saldanlı ve Batmaz, 2023).

Araştırmada oluşturulan modele göre ilk olarak evli bireylerde çocukluk çağı travmatik deneyimleri ile ikili ilişkilerde güven arasında negatif yönlü ve anlamlı düzeyde bir korelasyon olduğu görülmektedir. Literatürde, bahsi geçen değişkenlere yönelik araştırma sonuçlarında travma sonrası stres belirtileri olan bireylerin, romantik ilişkilerinde güven temelli sıkıntılar yaşayabildiği görülmektedir (Barden vd., 2021). Çocukluk çağı travmalarının, romantik ilişkiler üzerine etkisinin incelendiği bir çalışmada özellikle duygusal ve fiziksel ihmalin, yetişkinlerin romantik ilişkilerinde daha fazla güven arayışıyla ilişkili olabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı araştırma sonuçlarına göre cinsel istismar travması olan bireylerin ise romantik ilişkilerinde güven duymadıkları sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Özinan, 2018). Ergenlerle yapılan bir araştırma sonuçlarına göre ise travma sonrası stres bozukluğu düzeyi arttıkça ebeveyn ilişkisinde güven algısının daha düşük olduğu görülmektedir (Uzun, Akdemir, Topçu ve Özsungur, 2019). Bir diğer araştırma sonuçlarına göre travmatik yaşantıların hem genel hem de ilişkisel güveni azaltan yönde ilişkiye sahip olduğu görülmektedir (Gobin ve Freyd, 2014). Travmatik yaşantılar özellikle de travma faili, kişinin yakın çevresinden biriye güven duygusu üzerinde daha yıkıcı etkilere sahip olabilmektedir. Çocukluk çağı travmatik deneyimleri ile çift uyumu ve alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Elde edilen ilişkiye göre evli bireylerde çocukluk çağı travmatik yaşantıları arttıkça, evli bireylerin çift uyumu azalmaktadır. Literatürde, Saldanlı ve Batmaz (2023) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları edinilen bulguyu destekler niteliktedir. Bahsi geçen araştırma sonuçlarına göre çift uyumu ve doyum alt boyutu, uzlaşım alt boyutu ve görüş birliği alt boyutu, çocukluk çağı travmaları ile negatif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişkiye sahiptir. Literatürde yer alan evlilik uyumu, ilişki uyumu ve çift uyumu ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkiyi inceleyen benzer araştırmalarda da mevcut araştırma bulgularını destekler nitelikte sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Arz, 2018; Gedik Özlü, 2022; Gülgör, 2018; Kulacaoğlu, İzci, Yıldırım, Dışpınar ve Cesur, 2022). Travmatik yaşantıların bireylerde güvensiz bağlanma stilleriyle son derece anlamlı ilişkiler gösterdiği ve bu tür bağlanma türlerinin, bireylerin kurdukları ilişkilerinde uyumu zorlaştıracak düzeyde saplantı, korku ve redde sebep olduğu (Erozkan, 2016), bunun yanı sıra çocukluk çağı travmatik yaşantılara sahip olan bireylerde romantik ilişki içerisindeki çatışma ve şiddet eğiliminin daha fazla olduğu (Dugal, Belanger, Brassard ve Godbout, 2020) göz önünde bulundurulduğunda mevcut araştırma bulgularının literatür ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Oluşturulan modele yönelik yapılan analizlerde elde edilen bir diğer bulguya göre evli bireylerde ikili ilişkilerde güven ve çift uyumu arasında pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde bir korelasyon saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda; özellikle kadınlar için ilişki içerisindeki güven duygusunun ilişki doyumunu yordadığı ve ilişkilerinde güvenli bağlanan bireylerin, evliliklerinde daha fazla uyum yakalayabildiği sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir (Bilecen, 2007; Büyüksahin, 2006). Şensoy, Asıcı ve İkiz (2019) tarafınca yapılan bir çalışmada da ikili ilişkilerde güven ile ilişki doyumu arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Bir diğer araştırma sonuçlarına göre ilişkilerde yüksek düzey güvensizlik, çiftlerin daha fazla uyum zorluğu yaşamasına neden olabilmektedir (Sousa-Gomes, Lemos, Moreira, Riebeiro ve Favero, 2023). Farklı bir çalışma ise algılanan güven duygusunun çiftler arası uyum üzerinde etkin bir rol oynadığını belirtmektedir (Brown, Banford, Mansfield, Smith, Whiting ve Ivey, 2012). Araştırmanın bir diğer ilişkisel bulgusu,

evli bireylerde ikili ilişkilerde güven ile evlilik hoşnutsuzluğu arasında negatif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğu yönündedir. Bu sonuçlara bakıldığında, evlilik ilişkisinde güven duygusu yükseldikçe evlilik hoşnutluğu da artmakta ya da evlilik hoşnutsuzluğu arttıkça güven duygusu azalmaktadır. Dion ve Dion (1976) evlilik ilişkilerinde sevgi ve güvenin etkileşim içerisinde olduğunu, Larzelere ve Huston (1980) ilişkide bağlılık adına ön şartın güven duygusu olduğunu öne sürmektedir. Mevcut literatüre bakıldığında ise iki değişken adına kısıtlı ve dolaylı ilişkiler yer almaktadır. Yapılan bir araştırmada evlilik kalitesi ile ikili ilişkilerde güven arasında pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır ve ikili ilişkilerde güvenin, evlilik kalitesini yordadığı saptanmıştır. Bu yordayıcı etki değerlendirildiğinde, çiftlerin ilişkilerindeki güven duygusunun artışı, evlilik kalitelerini de arttırabilmektedir (Keleş ve Çakır, 2023). Bir başka araştırmada bağlanma stillerinin ikili ilişkilerde güven ile ilişkisine bakılmış ve ilişkide düşük düzeyde güven duygusunun, ilişki memnuniyetini azalttığı bulgulanmıştır (Fitzpatrick ve Lafontaine, 2017). Davranışsal gözlem ile yapılan bir diğer araştırmada çiftlerin tartışma, ilişkide yakınlık ve güven duyguları incelenmiştir. Buna göre çiftlerden yalnızca biri dahi partnerine yönelik düşük güven duygusuna sahip olduğunda yaşanan çatışma sonrası yakınlık hissiyatları azalmaktadır. Çatışma sonrası ilişkide yakınlığın artış göstermesi için her iki partnerin de güven duygusunun yüksek olması gerekmektedir (Kim vd., 2015). Bu bilgiler doğrultusunda mevcut araştırma sonuçlarının literatüre uygun olduğu görülmektedir.

Evlilik hoşnutsuzluğu ve çift uyumu arasında ise negatif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunduğu görülmektedir. Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpan (2005), çift uyumu adına belirleyici olan birkaç önemli özellik sıralamaktadır. Bunlar; çiftlerin davranışsal ve duygusal açıdan birbirlerine bağlılığı ve hem ilişkinin hem de çiftlerin bireysel gereksinimlerinin ilişki içerisinde karşılanması şeklindedir. Tüm bu bileşenlerin ise, çiftlerde daha yüksek evlilik doyumu ile ilişkili olduğu yönünde bir araştırma sonucu elde edildiği görülmektedir. Çiftlerin birbirleri ile yakınlık kurmasını sağlayan bu gibi değişkenlerin, evlilik doyumu ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Greeff ve Malherbe, 2001). Evlilik doyumu ile çift uyumu arasında olan ilişkinin değerlendirildiği diğer bir çalışmada anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Scorsolini-Comin ve Dos Santos, 2012). Diğer bir çalışmada ise çiftlerin, evlilikte yakınlık düzeylerinin çift uyumları ile anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu saptanmıştır (Zerach vd., 2010).

Aracı rol analizinde ikili ilişkilerde güven ve çift uyumu olarak ele alınan iki aracı değişkenin de ayrı ayrı dolaylı etkisinin ve seri dolaylı etkinin anlamlı olduğu görülmektedir. Nitekim her iki aracı değişkenin modele alınması sonrasında, çocukluk çağı travmalarının, evlilik hoşnutsuzluğu üzerindeki yordayıcı etkisinin anlamlılığını yitirdiği görülmektedir. Mevcut araştırmada oluşturulan aracı rol modelinin, elde edilen değişkenler arası anlamlı ilişkilerle desteklendiği görülmektedir. Kurulan modele göre evli bireylerde çocukluk çağı travmaları arttıkça, ikili ilişkilerde güven duygusu azalmaktadır. İkili ilişkilerde güven duygusu azaldıkça, çift uyumu da azalmaktadır. Çift uyumu azaldıkça da evlilik hoşnutsuzluğu artmaktadır.

Elde edilen sonuçlara göre; ikili ilişkilerde güven ve çift uyumu olarak ele alınan iki aracı değişkenin ayrı ayrı dolaylı etkilerinin ve seri dolaylı etkilerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Çocukluk çağı travmatik yaşantıları arttıkça ilişkilerdeki güven duygusunun ve çift uyumunun azalabileceği ve bu dolaylı ilişkinin sonucu olarak evlilikte hoşnutsuzluk yaşanabileceği düşünüldüğünde; travmatik yaşantılar ile evlilik yaşamının olumlu yönleri arasındaki negatif ilişkinin sadece ebeveynleri değil çocukları da olumsuz yönde etkileyeceği anlaşılmaktadır. Bu durum toplumsal bir risk taşımaktadır. Bu nedenle üniversite düzeyindeki genç yetişkinlerin çocukluk çağı ihmal-istismar yaşantıları, özellikle fark edilme olasılığı daha düşük olan ihmal yaşantıları hakkında bilgilendirilmesi evlilik ilişkilerinin kalitesini artırabilir. Bu sonuçların yanı sıra araştırmanın bazı sınırlılıklara sahip olduğu düşünülmektedir. İlk olarak, araştırma kesitsel bir araştırma desenine sahiptir. Bu bağlamda, değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına yönelik deneysel ve grup karşılaştırmalarını içeren çalışmalar planlanabilir. İkinci bir sınırlılık ise katılımcılardaki cinsiyet dağılımı olduğu söylenebilir. Buradan yola çıkarak, cinsiyete bağlı özellikler araştırma sonuçlarını etkilemiş olabilir. Diğer bir sınırlılık ise, aracı modelde değişkenler arasındaki tek yönlü ilişkiler ele alınmıştır. Bu doğrultuda, değişkenler arasındaki ilişkilerin çift yönlü olarak da değerlendirilmesi önerilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırma, Melis Sena Ömür'ün lisansüstü programı kapsamında Furkan Onur Eken'in danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinin yayınıdır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Teşekkür ve/veya Açıklama: Araştırma, Melis Sena Ömür'ün 'Evli bireylerde çocukluk çağı travmaları ile evlilik hoşnutsuzluğu arasındaki ilişkide çift uyumunun ve ikili ilişkilerde güvenin aracı rolü' başlıklı yüksek lisans tezinin yayını olarak sunulmuştur.

Kaynaklar

- Arz, C. E. (2018). *Evli bireylerde evlilik uyumunun erişkinlerde görülen dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve çocukluk çağı ruhsal travma düzeyleri ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Bailey, T., Alvarez-Jimenez, M., Garcia-Sanchez, A., Hulbert, C., Barlow, E., ve Bendall, S. (2018). Childhood trauma is associated with severity of hallucinations and delusions in psychotic disorders: A systematic review and meta-analysis. *Schizophrenia Bulletin*, 44, 1111–1122. <https://doi.org/10.1093/schbul/sbx161>.
- Barden, E. P., Wang, B. A., Sternberg, J. A., Poole, L. Z., ve Balderrama-Durbin, C. M. (2021). Dyadic trust as a mediator in the association between posttraumatic stress symptoms and relationship distress in community couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(3), 950-970.
- Bayraktaroğlu, H. T., ve Çakıcı, E. T. (2017). Psychometric properties of revised form dyadic adjustment scale in a sample from north cyprus. *International Journal of Educational Science*, 19(2,3), 113-119. <https://doi.org/10.1080/09751122.2017.1393954>.
- Bernstein DP, Fink L, Handelsman L, Foote J. (1994) Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *Am J Psychiatry*, 151(8):1132-6.
- Bilecen, N. (2007). *Yakın ilişkilerde stres ve stres başa çıkma: Yatırım modeline göre bir inceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss*. London: Hogarth.
- Brown, M., Banford, A., Mansfield, T. Y., Smith, D., Whiting, J., ve Ivey, D. (2012). Posttraumatic stress symptoms and perceived relationship safety as predictors of dyadic adjustment: a test of mediation and moderation. *The American Journal of Family Therapy*, 40(4), 349-362.
- Busby, D. M., Christensen, C., Crane, D. R., & Larson, J. H. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scales. *Journal of Marital and family Therapy*, 21(3), 289-308.
- Butler Jr, J. K. (1986). Reciprocity of dyadic trust in close male-female relationships. *The Journal of Social Psychology*, 126(5), 579-591.
- Büyüksahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi*, Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Canbolat, P. (2023). *Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik dayanıklılık ve evlilik doyumu ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

- Chen, Y., Lu, M., Chiu, Y., Chen, C., Santos, V. H. J., ve Goh, K. K. (2024). Linking childhood trauma to the psychopathology of schizophrenia: the role of oxytocin. *Schizophrenia*, 10(1), 1-11. <https://doi.org/10.1038/s41537-024-00433-9>.
- Cohn, D. A. (1990). Child-mother attachment of six-year-olds and social competence at school. *Child Development*, 61(1), 152-162. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1990.tb02768.x>.
- Çelik, E. (2013). Evlilik hoşnutsuzluğu ölçeğinin türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 249-261.
- Çetinkaya, E., Kemer, G., Bulgan, G., ve Tezer, E. (2008). İkili ilişkilerde güven ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 65-77.
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M., ve Şafak Öztürk, C. (2018). Çocukluk çağı travmalarının, kimlik gelişimi, duygu düzenleme güçlüğü ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29(4), 269-278.
- Dion, K. L., ve Dion, K. K. (1976). Love, liking, and trust in heterosexual relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2(2), 187-190.
- Dugal, C., Bélanger, C., Brassard, A., ve Godbout, N. (2020). A dyadic analysis of the associations between cumulative childhood trauma and psychological intimate partner violence: the mediating roles of negative urgency and communication patterns. *Journal of Marital and Family Therapy*, 46(2), 337-351.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Erkuş, A. (2017). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Erozkan, A. (2016). The link between types of attachment and childhood trauma. *Universal Journal of Educational Research*, 4(5), 1071-1079.
- Eskin, M. (2012). Evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler. *Klinik Psikiyatri*, 15(1), 226-237.
- Etain, B., Lajnef, M., Henry, C., Aubin, V., Azorin, J. M., Bellivier, F., ve Albertini, L. (2017). Childhood trauma, dimensions of psychopathology and the clinical expression of bipolar disorders: a pathway analysis. *Journal of Psychiatric Research*, 95, 37-45.
- Fitzpatrick, J., ve Lafontaine, M. F. (2017). Attachment, trust, and satisfaction in relationships: Investigating actor, partner, and mediating effects. *Personal Relationships*, 24(3), 640-662.
- Gedik Özlü, M. (2022). *Evli ve çocuk sahibi olan bireylerin çocukluk çağı ruhsal travmaları ve evlilik uyumunun ebeveyn tutumu ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Gobin, R. L., ve Freyd, J. J. (2014). The impact of betrayal trauma on the tendency to trust. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6(5), 505-511.
- Greeff A. P., Malherbe H. L. (2001). Intimacy and marital satisfaction in spouses. *Journal of Sex ve Marital Therapy*, 27(3), 247-257.
- Gülgör, F. (2018). Evli bireylerin çocukluk çağı travmaları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(7), 1-12.
- Gündoğdu, A. (2007). *Relationship between self-construals and marital quality*, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Güreşen, Ü. (2022). *Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının yetişkinlikteki psikopatolojik belirtilerle ilişkisi: Ağ analitik bir inceleme*, Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: a regression-based approach (2 ed.)*. New York, NY: The Guilford Press.

- Kansız, M., ve Arkar, H. (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Kayser, K. (1993). *Aşk öldüğünde: Evlilikte hoşnutsuzluk süreci*. New York: Guilford Basın.
- Kayser, K. (1996). The marital disaffection scale: an inventory for assessing emotional estrangement in marriage. *The American Journal of Family Therapy*, 24(1), 83-88. <https://doi.org/10.1080/01926189508251019>.
- Keleş, A., ve Çakır, M. A. (2023). Evlilik kalitesi ile affetme, ikili ilişkilerde güven ve mizah tarzları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(60), 585-605.
- Kim, J. S., Weisberg, Y. J., Simpson, J. A., Oriña, M. M., Farrell, A. K., ve Johnson, W. F. (2015). Ruining it for both of us: The disruptive role of low-trust partners on conflict resolution in romantic relationships. *Social Cognition*, 33(5), 520-542.
- Kokurcan, A., ve Hüseyin, H. Ö. (2012). Travma kavramının psikiyatri tarihindeki seyri. *Kriz Dergisi*, 20(1), 19-24.
- Kozcu, Ş. (1991). Çocuk istismarı ve ihmali. *Aile Yazıları*, 5(3), 360-380.
- Kulacaoğlu, F., İzci, F., Yıldırım, Y. E., Dışpınar, N. İ., ve Cesur, M. S. (2022). Relationship between childhood trauma, dyadic adjustment, and sexual functions in patients with bipolar disorder. *Cukurova Medical Journal*, 47(3), 1296-1305.
- Larzelere, R. E., ve Huston, T. L. (1980). The dyadic trust scale: toward understanding interpersonal trust in close relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 42(3), 595-604. <https://doi.org/10.2307/351903>.
- Liu, S., Wang, Z., Lu, S., & Shi, J. (2019). Dyadic analysis of childhood emotional maltreatment and marital satisfaction during the transition to parenthood: The mediating effects of emotion regulation strategies and psychological distress. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 28(10), 1216-1231.
- Loewy, R., Corey, S., Amirfathi, F., Dabit, S., Fulford, D., Pearson, R., Hua, J., Schlosser, D., Stuart, B., Mathalon, D., ve Vinogradov, S. (2019). Childhood trauma and clinical high risk for psychosis. *Schizophrenia Research*, 18(205), 10-14. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2018.05.003>.
- Mandelli, L., Petrelli, C. ve Serretti, A. (2015). Yetişkin depresyonunda belirli erken travmanın rolü: yayımlanmış literatürün bir meta-analizi. *Avrupa Psikiyatrisi*, 30(6), 665 - 680. <https://doi.org/10.1016/j.eurpsy.2015.04.007>.
- Moulton, S. J., Newman, E., Power, K., Swanson, V., ve Day, K. (2015). Childhood trauma and eating psychopathology: a mediating role for dissociation and emotion dysregulation? *Child Abuse ve Neglect*, 39, 167-174.
- Muşdal Çelebi, B., ve Polat, A. (2019). Çocukluk çağı travmatik yaşantıların, yetişkin bağlanma stillerinin ve psikolojik iyi oluşun evlilik doyumu üzerindeki etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 29-34.
- Nierop, M., Viechtbauer, W., Gunther, N., Zelst, C., Graaf, R., Have, M., Dorsselaer, S., Bak, M., ve Winkel, R. (2014). Childhood trauma is associated with a specific admixture of affective, anxiety, and psychosis symptoms cutting across traditional diagnostic boundaries. *Psychological Medicine*, 45(6), 1277-1288. <https://doi.org/10.1017/S0033291714002372>.
- Özınan, Ö. (2018). *Kişilik tipolojileri ve çocukluk çağı travmasının bireylerin romantik ilişkileri (aşk) ile olan ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Preacher, K. J., ve Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879-891.

- Rhoden, J. L. (2003). Marital cohesion, flexibility, and communication in the marriages of nontraditional and traditional women. *The Family Journal*, 11(3), 248-256.
- Rotenberg, K. (2018). *The psychology of trust*. Londra: Routledge.
- Saldanlı, M., ve Batmaz, M. (2023). Ebeveynlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının çiftler arasındaki uyumlarına, iletişim kurma becerilerine, aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarına etkisi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 4(7), 1-27.
- Scorsolini-Comin, F., ve Dos Santos, M. A. (2012). Correlations between subjective well-being, dyadic adjustment and marital satisfaction in Brazilian married people. *The Spanish Journal of Psychology*, 15(1), 166-176.
- Sedlak, A. J. (1996). *The national incidence study of child abuse and neglect*, Doktora Tezi, Washington Üniversitesi, Washington.
- Sousa-Gomes, V., Lemos, L., Moreira, D., Ribeiro, F. N., ve Fávero, M. (2023). Predictive effect of romantic attachment and difficulties in emotional regulation on the dyadic adjustment. *Sexuality Research and Social Policy*, 20(2), 676-691. <https://doi.org/10.1007/s13178-022-00708-9>.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: new scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.
- Şar V., Necef I., Mutluer T., Fatih P. ve Türk-Kurtça T. (2020). A revised and expanded version of the turkish childhood trauma questionnaire (CTQ-33): overprotection-overcontrol as additional factor. *Journal of Trauma ve Dissociation*, 22(1), 35-51. <https://doi.org/10.1080/15299732.2020.1760171>.
- Şensoy, G., Asıcı, E., ve İkiz, F. E. (2019). İlişki doyumunun mükemmeliyetçilik ve güven aracılığıyla yordanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(46), 230-249.
- Taku, K., Cann, A., Tedeschi, R. G., ve Calhoun, L. G. (2009). Intrusive versus deliberate rumination in posttraumatic growth across US and Japanese samples. *Anxiety, Stress and Coping*, 22(2), 129-136.
- Thompson, A. E., & Kaplan, C. A. (1996). Childhood emotional abuse. *The British Journal of Psychiatry*, 168(2), 143-148.
- Turla, A. (2002). Çocuk istismarı ve ihtimali olgularında tıbbi yaklaşım. *Deneyisel ve Klinik Tıp Dergisi*, 19(4).
- Uzun, Ö., Akdemir, D., Topçu, M., ve Özsungur, B. (2013). Psikojenik nöbet tipinde konversiyon bozukluğu olan ergenlerde çocukluk çağı travmaları, bağlanma ve aleksitimi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(2), 109-117.
- Van der Kolk ve Bessel A. (2003). *Psychological trauma*. Washington: American Psychiatric Pub.
- Whisman, M. (2006). Childhood trauma and marital outcomes in adulthood. *Personal Relationships*, 13(4), 375-386. <https://doi.org/10.1111/J.1475-6811.2006.00124.X>.
- Wilson, S. M., Larson, J. H., McCulloch, B. J., ve Stone, K. L. (1997). Dyadic adjustment: an ecosystemic examination. *American Journal of Family Therapy*, 25(4), 291-306.
- World Health Organization (2022). *Child maltreatment*. 08 Ağustos 2024 tarihinde <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment> adresinden edinilmiştir.
- Zerach, G., Anat, B. D., Solomon, Z., ve Heruti, R. (2010). Posttraumatic symptoms, marital intimacy, dyadic adjustment, and sexual satisfaction among ex-prisoners of war. *The Journal of Sexual Medicine*, 7(8), 2739-2749.

Extended Abstract

Introduction

Trauma is a concept used to name various experiences that threaten the mental and physical existence of individuals in various ways, that shake and injure individuals (Kokurcan and Özsan, 2012). The World Health Organization reports that maltreatment applied to children under the age of 18 is abuse and neglect. Neglect and abuse include all kinds of physical and/or emotional maltreatment, commercial and other exploitation, and therefore sexual/emotional/physical abuse and neglect that may result in action or harm to the life, development, health or dignity of the child (WHO, 2022). Van der Kolk Bessel (2003) states that the disruption of the social matrix as a result of traumatic experiences in childhood has serious long-term effects on both psychological and biological functioning, and adds that childhood trauma is especially important because uncontrolled and terrifying life events such as trauma can lead to psychopathology with deeper effects in children whose central nervous system and cognitive functions have not yet developed. Childhood traumas can be seen in individuals in various ways and can have extremely negative effects on mental health. In addition, the negative effects mentioned can extend to the adulthood of individuals. Marriage is considered one of the important decisions individuals make throughout their lives and there are many factors that affect the marital relationship. In addition to the genetic characteristics of individuals and the ways they are affected by environmental conditions, it is known that traumatic experiences in childhood also have a significant effect on maintaining a relationship. Childhood traumas, especially if the perpetrator of the trauma is from the child's close circle or family members, undermine the sense of trust and harmony in individuals towards the world, people and the environment, making it difficult to maintain a relationship. This situation makes the effect of childhood traumatic experiences even more important. The concepts of harmony and trust are of great importance in starting and maintaining a relationship, and the relationship cannot be considered independently of these concepts. In this context, the main purpose of the current study is to examine the mediating role of couple harmony and trust in bilateral relationships in the relationship between childhood traumas and marital dissatisfaction in married individuals.

Method

In the study, a serial multiple mediator model was used. In this model, the total effect of the independent variable on the dependent variable is separated into direct and indirect components. The purpose of a study using this model is to investigate the direct and indirect effects of the independent variable on the dependent variable and to model a process in which the independent variable causes the first mediator variable, which in turn causes the second mediator variable, and thus the dependent variable ultimately results (Hayes, 2018). The sample of the study consists of 462 married individuals living in Turkey, aged between 21-70. It was created by using convenience sampling. The Sociodemographic Information Form, Childhood Traumas Questionnaire, Marital Dissatisfaction Scale, Revised Dyadic Adjustment Scale, and Dyadic Relationship Trust Scale were used in the study. The Childhood Trauma Scale was developed by Bernstein et al. (1994) to evaluate abuse and neglect before the age of 20. The scale was later revised by Şar et al. (2020) and recreated with its 33-item form. The scale has 6 subscales (childhood sexual abuse, physical abuse, emotional abuse, emotional neglect, physical neglect, and overprotection-control). The Marital Disafection Scale was developed by Kayser (1996). Each item in the scale, which consists of a total of 21 items. Revised Dyadic Adjustment Scale was organized into 14 items and 3 sub-dimensions (consensus, consensus, and satisfaction) by Busby et al. (1995). Dyadic Trust Scale was developed by Larzelere and Huston, (1980) in order to measure the status of trust in marriage and romantic relationships. The original form of the scale consists of 8 items.

Findings

In the mediation analysis, it is seen that the two mediating variables considered as trust in couple relationships and couple adjustment have significant indirect effects and serial indirect effects. Indeed, after both mediating variables are included in the model, it is seen that the predictive effect of childhood traumas on marital disaffection loses its significance. It is seen that the mediating role model created in the current study is supported by the significant relationships between the variables obtained. According to the model established, as childhood traumas increase in married individuals, the sense of trust in couple relationships decreases. As the sense of trust in couple relationships decreases, couple harmony also decreases. As couple harmony decreases, marital disaffection increases.

Discussion

When the studies on the subject in the literature are examined, it is seen that as traumatic experiences increase, marital satisfaction decreases (Muşdal Çelebi and Polat, 2019). Gülgör (2018) determined that childhood traumas have a negative relationship with marital adjustment. In a study conducted by Liu et al. (2019) on the relationship between childhood traumas and marital satisfaction. In a study examining the effects of childhood traumas on romantic relationships, it was concluded that especially emotional and physical neglect may be associated with adults seeking more trust in their romantic relationships. According to the same research results, it is seen that individuals with sexual abuse trauma do not feel trust in their romantic relationships (Özinan, 2018). According to another finding obtained in the analyses conducted for the created model, there is a positive significant relationship between trust in bilateral relations and couple adjustment in married individuals. In the studies conducted; it is seen that the sense of trust in the relationship, especially for women, predicts relationship satisfaction and that individuals who are securely attached in their relationships can achieve more harmony in their marriages (Bilecen, 2007; Büyükşahin, 2006). There is a negative significant relationship between couple harmony and marital disaffection. Erbek et al. (2005) list several important characteristics that are decisive for couple harmony. These are; the couple's behavioral and emotional commitment to each other and the fulfillment of both the relationship's and the couple's individual needs within the relationship. It is observed that all of these components are associated with higher marital satisfaction in couples as a result of research. Such relationship characteristics that ensure couple closeness can have a positive significant relationship with satisfaction from marriage (Greeff and Malherbe, 2001). According to the results of a study examining the relationship between marital satisfaction and couple harmony, there is a positive significant relationship between the two variables (Scorsolini-Comin and Dos Santos, 2012).

Conclusion and Recommendations

According to the results obtained; it is seen that the separate indirect effects and serial indirect effects of the two mediating variables considered as trust and couple adjustment in bilateral relations are significant. Considering that as childhood traumatic experiences increase, the sense of trust and couple harmony in relationships may decrease and that marital disaffection may occur as a result of this indirect relationship; the negative relationship between traumatic experiences and positive aspects of marital life will negatively affect not only parents but also children. This situation carries a social risk. Therefore, informing young adults at university level about childhood neglect-abuse experiences, especially neglect experiences that are less likely to be noticed, may increase the quality of marital relationships.